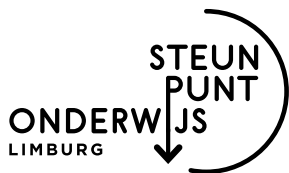

Wil je
NEDERLANDS
met mij praten?

TAAL
arena

Het Steunpunt Onderwijs van de Provincie Limburg coördineert het Erasmus+ project “(Second) Language Learning in the Wild”. Dit Europese project is een samenwerking tussen België, IJsland, Zweden en Denemarken met als doel veilige, sociale leeromgevingen te creëren voor anderstaligen om te oefenen in een nieuwe taal.

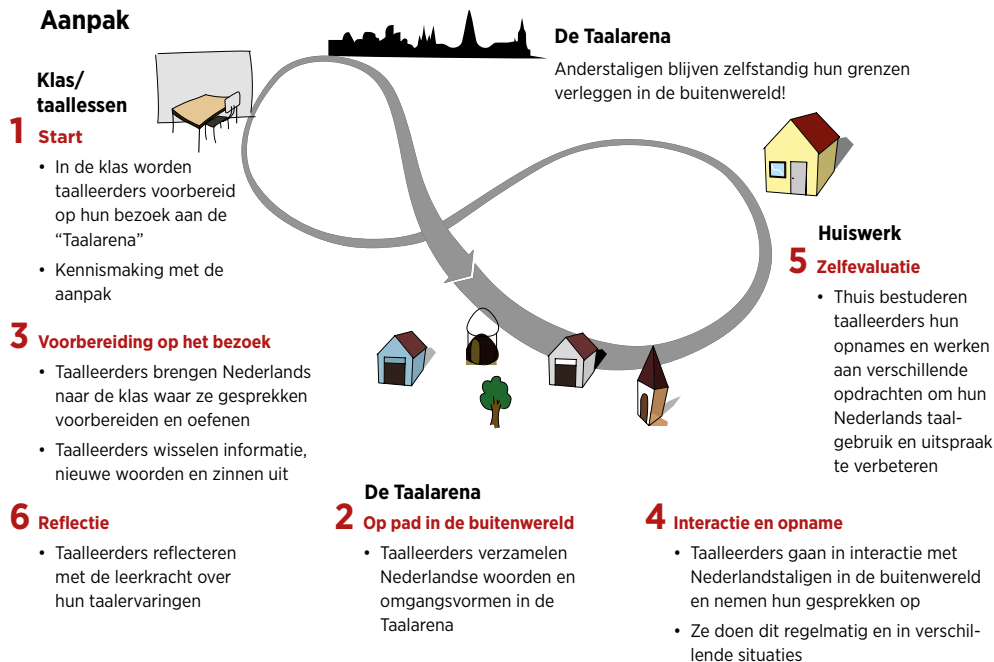
Deze ervaringsgerichte aanpak werd al succesvol toegepast in een aantal Scandinavische landen. In Limburg, meer bepaald in Genk, passen we deze methode voor het eerst toe onder de naam “Taalarena” waarbij “arena” verwijst naar de wereld buiten de taalles.

Vernieuwend

Het project biedt de kans om de kloof tussen formeel en informeel taalleren te helpen overbruggen. Het leren van een nieuwe taal gebeurt voorsnog in school- of klasverband, waar de doeltaal wordt geïsoleerd van haar natuurlijke, sociale context.

We zetten een netwerk op van enthousiaste deelnemers, o.a. leerkrachten NT2 en lagere school, lokale ondernemingen en organisaties die bereid zijn om Nederlands te spreken met volwassen anderstaligen en hun kinderen. We denken aan cafés, de Lijnwinkel, NMBS, koffiehuizen, bakkers, apothekers, bibliotheken, zwembaden, buurtwerkers, wijkagenten, vrijetijdsaanbod voor kinderen, sportclubs, jeugdbewegingen, gezinscoaches, ...

Met deze specifieke aanpak ondersteunen we zowel het netwerk als de cursist om te oefenen met het Nederlands in het dagelijks leven.

De aanpak bestaat uit **6 stappen** (zie schema hiernaast). **Stap 1, 2 en 3** zijn specifiek gericht op een grondige voorbereiding vooraleer de cursisten effectief gesprekken gaan voeren in de taalarena.

Dit draagt ertoe bij dat cursisten gemotiveerd zijn om te leren, dat ze zich bewust zijn van wat ze zeggen, gemakkelijker antwoorden begrijpen en met zelfvertrouwen interacties aangaan.

De voorbereiding varieert naargelang de taalvaardigheid van de cursist en de aard van de interactie/setting.

Daarnaast is er een aanpak uitgewerkt om de interactie van de cursisten in de taalarena te ondersteunen (**stap 4**).

In **stap 5** bestuderen de cursisten hun opnames thuis en werken ze aan verschillende opdrachten om hun Nederlands taalgebruik en uitspraak te verbeteren.

In **stap 6** tenslotte, reflecteren cursisten met de leerkracht over hun taalervaringen.

De **7 bouwstenen voor een taalkrachtige leer- en leefomgeving** van het Centrum voor Taal en Onderwijs (KULeuven) zijn de rode draad doorheen de Taalarena.

1 Een positieve talige grondhouding

Taalleerders mogen fouten maken, ze krijgen volop kansen om te experimenteren met taal en er is respect voor hun thuistaal.

2 Een contextrijke taalleeromgeving

De leerkracht of begeleider roept voorkennis op en/of gaat op zoek naar materiaal en handelingen die de taalboodschap visueel of auditief kunnen ondersteunen.

3 Een functionele taalleeromgeving

Opdrachten, oefeningen en activiteiten zijn levensecht.

4 Een (inter)actieve taalleeromgeving

De leerkracht of begeleider stimuleert interactie tussen hemzelf en de taalleerders of tussen de taalleerders onderling.

5 Ondersteuning

De leerkracht of begeleider ondersteunt de taalleerder op de momenten dat dit nodig is.

6 Impliciet en expliciet taal leren

De leerkracht of begeleider zorgt ervoor dat de taalleerders onbewust (al doende) taal leren én dat ze regelmatig mogen stilstaan bij taalregels en formele omgangsvormen.

7 Tijd en ruimte voor reflectie

De leerkracht of begeleider draagt er zorg voor dat hij voor, tijdens of na een activiteit met de taalleerders reflecteert over hun leerervaringen.

De 6 stappen in detail

1^{stap} Start

De eerste stap gebeurt in het klaslokaal wanneer de leerkracht informatie geeft over het bezoek aan de taalarena (in de stad).

- De leerkracht geeft uitleg over de setting, vb. hoe het eraan toe gaat bij de bakker of aan een loket, en toont foto's.
- In deze fase wordt er nog geen woordenschat geleerd over interactie in deze setting, vb. een brood of een abonnement kopen.
- Het doel is dat studenten kennis maken met de setting, waar het is en wat er allemaal gebeurt.

2^{stap} Op pad in de buitenwereld

- De cursisten bezoeken de taalarena in de stad en onderzoeken de taal die in een bepaalde setting wordt gebruikt.
- Ze luisteren naar andere mensen die communiceren en noteren wat ze zien en horen.
- Ze maken foto's en/of video's van de setting.
- In deze fase nemen ze nog niet deel aan een gesprek.
- Het doel is dat ze de setting leren kennen, een idee krijgen van de taal die er wordt gebruikt en dat ze gegevens verzamelen die hen helpen om gesprekken te voeren in de toekomst.

3^{stap} Voorbereiding op het bezoek

- De cursisten brengen hun materiaal en ervaringen mee naar de klas, waar ze gesprekken gaan oefenen:
 - Ze kijken naar foto's en video's van hun bezoek.
 - Ze staan stil bij de betekenis van woorden en zinnen ("Wat heb je gehoord/gezien?")
 - De leerkracht en cursisten drukken foto's af van het bezoek en zetten er woordenschat bij in een oefenboek.
 - De leerkracht en cursisten bespreken woorden en zinnen die gebruikt zouden kunnen worden in deze setting.
 - De leerkracht helpt de studenten om online informatie op te zoeken die van pas zou kunnen komen (zowel Nederlandstalige websites als websites in de taal van de cursist).
 - De leerkracht en de cursisten oefenen voorbeeldzinnen en -gesprekken.
 - Dit zou een gelegenheid kunnen zijn om grammaticale aspecten te bespreken met meer ervaren cursisten (vb. enkelvoud, meervoud, vervoegingen) en omgangsvormen.
 - De cursisten lezen en oefenen het gesprek. Het kan nuttig zijn om deze gesprekken op te nemen.
 - Cursisten oefenen aan de hand van een rollenspel (onderling of met een leerkracht).
 - Cursisten maken een boodschappenlijstje (indien van toepassing).
- Het doel is om zo goed mogelijk gesprekken voor te bereiden en in te oefenen voordat cursisten "echte" gesprekken gaan voeren in de taalarena.

4^{stap} Interactie en opname

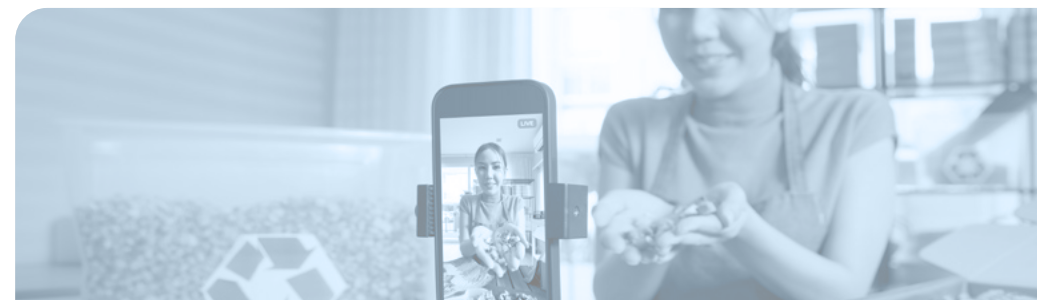
- Cursisten gaan naar de taalarena/stad en hebben gesprekken in functie van hun doel in de arena (vb. een busabonnement kopen, een brood bestellen, een afspraak maken ...).
- Ze kunnen hun voorbereiding meenemen als hulpmiddel. Er zijn nog andere technieken en tools uitgewerkt in de Scandinavische landen om hun interactie te ondersteunen.
- De cursisten nemen de interactie op met behulp van hun telefoon of tablet.
- Als tussenstap kunnen ze eventueel eerst in groepjes naar de taalarena gaan.

5^{stap} Zelfevaluatie

- Cursisten bestuderen thuis hun opnames en werken aan verschillende opdrachten om hun Nederlands taalgebruik en uitspraak te verbeteren.
- Ze krijgen de kans om hun voorbereidend werk in de taalarena te verbinden met hun eigen taal, vb. in het oefenboek vertalen ze woordenlijsten uit hun onderzoek naar hun thuistaal.
- Ze tonen hun opnames aan familie en vrienden en ze vertellen over:
 - Waar vond de interactie plaats en wie nam er deel aan het gesprek?
 - Wat heb ik gezegd?
 - Hoe ging het?

6^{stap} Reflectie

- Na hun gesprekken in de taalarena werken de cursisten individueel en in groepjes om ervaringen uit te wisselen en te verwerken.
- Ze moeten een manier zien te vinden om de woorden en zinnen die ze gebruikt hebben, weer op te roepen. **Onderzoek wijst uit dat taalvererving in deze fase gebeurt.**
- Voorbeelden van individuele opdrachten:
 - Het gesprek opnieuw beluisteren: "welke stukjes begreep ik niet?"
 - Foto's bekijken en de woordenschat bespreken met de leerkracht.
 - Het gesprek, of een deel ervan, uitschrijven. Voorbeelden: Beschrijf iets grappigs of onverwachts dat gebeurd is. Hoe verliep het gesprek? Heb je nieuwe woorden en zinnen geleerd? Beschrijf een foto of voorwerp, product, mensen, organisatie,..... Geef een voorbeeld van iets dat goed verliep.
 - Opschrijven wat je hebt gekocht of gevraagd.
 - Meer ervaren cursisten kunnen nagaan op welke momenten ze correcte/incorrecte taal hebben gebruikt.
- Voorbeelden van groepsopdrachten:
 - Leg uit wat je als positief/negatief of moeilijk/gemakkelijk hebt ervaren.
 - Deel nieuwe woorden en zinnen met je medecursisten.
 - Voor meer ervaren cursisten: het kan nuttig zijn om grammaticale aspecten uit te wisselen.
 - Denk na over wat zinvol had kunnen zijn voor dit gesprek.
 - Deel je opnames met de groep. Luister naar de taal die je gebruikte en bespreek het. Wat is moeilijk te verstaan, wat is er gezegd?
 - Luister naar opnames van gesprekken met de leerkracht, bespreek en beantwoord vragen, oefen de uitspraak.
- Na de groepsopdrachten bespreekt de leerkracht een aantal aspecten met de klasgroep. Het is belangrijk dat studenten de kans krijgen om hun eigen ervaringen te delen met hun medecursisten en te luisteren naar hun ervaringen. Het is motiverend om van anderen te horen hoe zij het hebben aangepakt.

Blijven uitdagen, blijven leren

Het is belangrijk dat cursisten regelmatig terugkeren naar de taalarena voor nieuwe uitdagingen. Deze uitdagingen worden telkens doorlopen aan de hand van de 6 stappen. Om op zoek te gaan naar nieuwe uitdagingen (nieuwe settings, meer uitgebreide gesprekken), ontwikkelden we ondersteunend materiaal.

Herhaling is een cruciaal onderdeel van taalleren.

Rol deelnemers

De rol van de deelnemers aan de Taalarena bestaat er hoofdzakelijk in om een normaal gesprek te voeren, vragen te beantwoorden en gepaste vragen te stellen.

Het is niet hun taak om taal aan te leren of te corrigeren. Deelnemers worden eerder beschouwd als een coach en niet als een taalleerkracht.

Zorgvuldige selectie

Het is cruciaal dat de eerste ervaringen van de cursisten positief zijn wanneer ze Nederlands gebruiken. Onderzoek toont immers aan dat, **wanneer cursisten positieve ervaringen hebben bij hun eerste gesprekken in de doeltaal, dit een positief effect heeft op hun leerproces en dat dit het taalverwervingsproces versnelt.**

Daarom zijn de volgende criteria essentieel bij het kiezen van de deelnemers:

- de setting: waar heeft de cursist optimale mogelijkheden om bepaalde woordenschat te oefenen?
- een rustige en vriendelijke communicatiestijl: waar heeft de cursist de meeste kansen om zelfvertrouwen op te bouwen om in het Nederlands te communiceren?

Het profiel van de deelnemers aan de Taalarena is afhankelijk van de behoeften en doelstellingen van de cursisten. De methodiek kan worden aangepast om tegemoet te komen aan hun noden: het aantal settings en de frequentie van de bezoeken kunnen afgewisseld worden, de cursisten kunnen met een leerkracht of met medestudenten naar de arena gaan, de interacties kunnen plaatsvinden tijdens een schooldag/lesuur of als huiswerk,...

Mondelinge taalovereenkomst

Bij het begin van een gesprek vragen de cursisten “Wil jij Nederlands met me praten?”.

Hieruit kunnen gesprekspartners afleiden dat ze participeren aan de Taalarena. Dit noemen we een “mondelijke taalovereenkomst”.

Ondersteunend en stimulerend promotiemateriaal

Voor de Taalarena werden buttons en T-shirts ontworpen voor cursisten met de slogan “Wil jij Nederlands met me praten?”. Deelnemende organisaties en bedrijven uit de publieke ruimte krijgen stickers met het logo van de Taalarena om op etalageruiten te kleven en een button met de tekst “Met mij mag je Nederlands oefenen”. Deze buttons worden ook op bredere schaal verspreid onder Nederlandstalige Genkenaren.

De cursist als ouder

In het project “Taalarena” hebben we bijzondere aandacht voor laaggeschoolde anderstalige ouders en ouders van Oekraïense origine.

Door hen de kans te geven op zoek te gaan naar veel en gevarieerde situaties om met Nederlands te oefenen, leren we hen tegelijkertijd om de horizon te verruimen voor hun kinderen. Zo kunnen ook hun kinderen meer participeren aan het reguliere Nederlandstalige vrijetijdsaanbod, waar ze op hun beurt in gesprek kunnen gaan met Nederlandstalige leeftijdsgenootjes en begeleiders.

Ook hiervoor werd materiaal ontwikkeld en kunnen we rekenen op de deelname van lagere scholen, gezinscoaches en vrijetijdsorganisaties.

Tips voor deelnemers aan de arena

- Maak voldoende tijd om een gesprek te voeren. Glimlach en wees geduldig.
- Als je merkt dat je Engels of een andere taal gebruikt, schakel dan zo snel mogelijk over naar het Nederlands.
- Richt je aandacht vooral op de inhoud van het gesprek, niet op grammaticale regels.
- Spreek op een natuurlijk manier. Probeer niet luider of veel trager te spreken.
- Probeer de anderstalige niet te verbeteren, tenzij hij of zij daar zelf om vraagt.
- Als er problemen opduiken in de communicatie, doe je maar twee keer een poging om het gesprek terug op gang te brengen.
- Gebruik korte, eenvoudige zinnen als je uitleg geeft.
- Sta de cursisten toe om opnames te maken van het gesprek.

Het belangrijkste doel van de "Taalarena" is om extra oefenkansen Nederlands te creëren voor volwassen NT2-cursisten (en onrechtstreeks voor hun kinderen). De methode slaat een brug tussen de klaspraktijk en dagelijkse interacties in een sociale context. Zo draagt het project bij aan meer **participatie en inclusie**.

Het Steunpunt Onderwijs van de Provincie Limburg en de stad Genk werken dit project uit met cofinanciering van Erasmus+. Ze doen dit met de ondersteuning van experts uit IJsland, Denemarken en Zweden die ervaring hebben in deze ervaringsgerichte aanpak van taallessen.

Met doelgerichte en aangepaste oefenkansen in het dagelijkse leven, wordt Nederlands leren betekenisvol, toegankelijk, functioneel en plezierig!

Contact

Steunpunt Onderwijs Provincie Limburg
steunpuntonderwijs@limburg.be

Voor meer informatie:

www.steunpuntonderwijs.be/taal

v.u: Hilde Cuppens, directeur Steunpunt Onderwijs, Universiteitslaan 1 - 3500 Hasselt

provincie Limburg
Universiteitslaan 1
B-3500 HASSELT

